

Можна довго дискутувати з приводу ефективності ІКТ на заняттях, але не використовувати їх ми не маємо права, бо вони стрімко ввійшли в усі сфери нашого життя. Вони спрощують спілкування і співпрацю, стають визначальними в економіці й на виробництві, займають центральне місце у процесі інтелектуалізації суспільства, розвитку його системи освіти і культури.

Таким чином, якість навчання майбутніх учителів трудового навчання і технологій, формування їх готовності до використання інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності залежить від матеріальної бази ЗВО та від професійного рівня викладача, в тому числі, впроваджені інформаційних технологій в навчальний процес.

Сучасна інформаційна підготовка викладачів в педагогічних вишах поки, в основному, орієнтована на формування окремих знань, умінь, навичок у галузі інформатики та інформаційних технологій, готовності до їх застосування у професійній діяльності, чого, однак, недостатньо в інформаційному суспільстві.

Література

1. Тимошук О. Методика навчання охорони праці майбутніх вчителів технологій: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, Київ, 2016.

2. Bestreferat [Електронний ресурс]. URL: <http://www.bestreferat.ru/reat-213190.html>.

3. Allbest. ru [Електронний ресурс]. URL: http://knowledge.allbest.ru/programming/56258a5c53a88521316c37_0.html.

Белан В. Ю.

*Інститут професійно-технічної освіти
Національної академії педагогічних наук України*

ЄВРОПЕЙСЬКА СТРАТЕГІЯ У СФЕРІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ: ПЕРЕХІД ДО ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ

Згідно сучасних уявлень, розвинуте інформаційне суспільство характеризується певними ознаками, такими як: збільшення ролі інформації і знань в житті суспільства, створення глобального інформаційного простору, поява в економіці й освіті принципово нових підходів до використання сучасних ІК-технологій, високий рівень ІКТ-компетентності населення тощо.

Стратегічні європейські орієнтири процесів розвитку освіти і навчання в ХХІ ст. містять політичні документи ЄС, пов'язані з формуванням найкращої у світі конкурентної і динамічної знаннєвої економіки «knowledge-based есопоту», що забезпечує стає економічне зростання, створення більшого числа привабливих робочих місць і соціальну злагоду. Ця стратегія послідовно втілюється в життя через реалізацію «Лісабонської» (2000–2010) та нинішньої нової стратегії – «Європа 2020» (2011–2020).

Дослідники процесів інтеграції у сфері освіти відзначають, що

специфічною особливістю реалізації програми «Європа 2020» стала велика увага політичної й експертної громад до питань радикальних змін у навчальному процесі за допомогою нових цифрових технологій. За прогнозами експертів передбачається, що протягом наступних 10 років обсяги застосування різних моделей он-лайн зростуть у 15 разів, близько третини всіх студентів здобуватимуть вищу освіту он-лайн [1].

Технологічний наголос модернізації освіти містять такі політичні документи ЄС: «Переосмислення освіти: інвестування у професійні навички з метою забезпечення кращих соціально-економічних результатів» (Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes), 2012 р. [2]; «Перехід до відкритої освіти: Інноваційне викладання та навчання для всіх за допомогою нових технологій та відкритих освітніх ресурсів» (Opening up Education: Innovative teaching and learning for all through new Technologies and Open Educational Resources), 2015 р. [3]; «Нові пріоритети європейського співробітництва у сфері освіти та професійної підготовки» (New priorities for European cooperation in education and training), 2015 р. [4] та інші.

У них відзначається, що суттєві зміни в навчальний процес закладів освіти різних рівнів, вплив яких викликає не тільки зацікавлену увагу, підтримку, але й гостру тривогу академічної громади, вносять такі інноваційні феномени:

- масові он-лайн курси (MOOCs тощо), відкриті освітні ресурси (OER), навчальні аналітики (learning analytics), що надають допомогу студенту в самоорганізації та засвоєнні навчального курсу;

- цифрові платформи та портали, що пропонують доступ до OER будь-яких університетів світу;

- короткі, вузько сфокусовані он-лайн навчальні курси, спрямовані на формування конкретної професійної компетентності та здобуття відповідного освітнього мікросертифікату;

- сертифікаційні та екзаменаційні послуги сервісних компаній щодо навчання на коротких спеціалізованих навчальних програмах.

Як відомо, Європа була піонером онлайн-навчання (Британський відкритий університет, Тюбінгенський університет та інші), проте в останнє десятиріччя лідерство у сфері MOOC перемістилось у США, де потужно працюють такі провайдери онлайн-освіти як Coursera, Udacity і edX, пропонуючи понад 400 різних курсів для навчання з охопленням біля 3 млн. осіб, які навчаються.

На протилежну цьому сценарію Комплексна програма реалізації європейської стратегії інформатизації освіти передбачає виведення локальних електронних освітніх ресурсів на загальноєвропейський і загальносвітовий рівні. На порядок денний винесено створення стратегічних партнерств, таких, наприклад, як Європейська Асоціація Університетів, в яких здійснюється дистанційне навчання (European Association of Distance Teaching Universities). За даними спеціального дослідження на період започаткування програми лише третина із 200 європейських університетів мали відповідний досвід у цьому напрямі. Пріоритетом щодо колективної розробки відкритих курсів

проголошено створення курсів дистанційного навчання для вчителів, зокрема, розвиток онлайн-програм підвищення кваліфікації викладачів з окремих дисциплін European Schoolnet Academy, а також відкритих мереж eTwinning, MENTIX, Open Discovery Space тощо.

Важливим напрямом комплексної європейської програми в перспективі є розробка і впровадження стандартів якості відкритої освіти (Open Quality Standards). Досягнення цих цілей Європейська Комісія планує за допомогою: нових програм Erasmus + та Horizon 2020, що будуть заохочувати партнерські стосунки між творцями нового контенту (викладачами, видавцями, компаніями ІКТ та ін.) для збільшення поставок якісних відкритих освітніх ресурсів різними мовами; розробки нових бізнес-моделей і технічних рішень щодо забезпечення прозорої інформації в сфері авторських прав і відкритих ліцензій для користувачів цифрових навчальних ресурсів тощо [3; 5].

Особливе місце в цих процесах відводиться формуванню готовності вчителів до інформатизації освіти, а також стандартизації їх цифрової компетентності. Як зазначають американські дослідники освіти Л. Томас (L. Thomas) та Дж. Кнезек (J. Knezek), в умовах формування цифрового світу та глобалізації освіти значення стандартів зростає. Вони стають гарантією того, що учні закінчуватимуть навчання готовими до світу праці та здатними зробити свій вклад у розвиток суспільства; а вчителі та керівники шкіл будуть спроможними використовувати переваги ІК-технологій у своїй професійній діяльності [6].

Цифрова компетентність вимірюється у громадян на різних рівнях для визначення відповідності умовам навчання та роботи. Так, наприклад, європейська мережа EUROPASS, що призначена для всіх, хто створює власне портфоліо у європейському форматі, пропонує дотримуватись стандартів цифрової компетентності, де ключовими складовими є здатність особи здійснювати:

- 1) інформаційну грамотність та грамотність щодо роботи з даними;
- 2) комунікацію та взаємодію;
- 3) створення цифрового контенту;
- 4) безпеку;
- 5) вирішення проблем.

Проте, як відомо, вперше офіційно на загальноєвропейському рівні цифрова обчислювана компетентність була проголошена в якості ключової компетентності (однієї з восьми) у відомому документі Європейської Комісії «Ключові компетентності для навчання упродовж життя – європейська рамкова структура» (2008). У визначенні вказувалось, що цифрова обчислювальна компетентність передбачає впевнене і критичне використання технологій інформаційного суспільства для роботи, дозвілля і спілкування. Фундаментом для неї слугують базові навички з ІКТ: використання комп'ютерів для віднаходження інформації, її оцінювання, збереження, продукування, презентації та обміну нею, а також для спілкування й участі в інтерактивних мережах через Інтернет. Були також визначені важливі знання, вміння та ставлення, пов'язані з цією компетентністю.

У наступне десятиріччя ці положення було значно поглиблено в новому документі ЄС – Рамці цифрової компетентності для громадян (DigComp), (DigComp 2.0: Digital Competence Framework for Citizens), яка на сьогодні є одним з останніх європейських сучасних стратегічних документів, розроблених європейською спільнотою у сфері освітніх стандартів [7].

Огляд національних ІКТ-стратегій в освіті країн ЄС засвідчує, що вони відбивають затверджений ЄС у 2010 році «Цифровий порядок денний для Європи» (Digital agenda for Europe), охоплюючи широкий спектр різних напрямів – від забезпечення населення електронними послугами до створення швидкої безпечної широкопasmової мережі, з метою допомогти населенню. Такий стан справ підтверджується рейтингом країн світу за рівнем розвитку ІКТ-технологій (індекс розвитку ІКТ в країнах світу – ICT Development Index), де Європейські країни посідають перші місця. Так, за даними 2017 р. в першу десятку країн входять такі: I – Ісландія (індекс 8,98), II – Південна Корея (індекс 8,85), III – Швейцарія (індекс 8,74), IV – Данія (індекс 8,71), V – Великобританія (індекс 8,65), VI – Гонконг (індекс 8,61), VII – Нідерланди (індекс 8,49), VIII – Норвегія (індекс 8,47), IX – Люксембург (індекс 8,47), X – Японія (індекс 8,43) [8]. Для України, яка посідає 79 місце в рейтингу, з історичних причин актуальним є досвід країн Центральної Європи, зокрема, Польської Республіки, яка у цьому рейтингу займає значно вище 49-те місце. Республіка Польща демонструє позитивний приклад євроінтеграції, адже на законодавчому рівні займається розбудовою інформаційного суспільства, зокрема його поширенням ІКТ в освіті. Приймаючи до уваги, що ICT Development Index є комбінованим показником (за 11 параметрами), важливо ознайомитись з досвідом використання технологій дистанційного навчання в університетах Польщі і в перспективі провести порівняльний аналіз з розробкою рекомендацій для вітчизняних університетів та інших навчальних закладів.

Як показало дослідження, головну роль у розвитку дистанційної освіти та навчання у Республіці Польща відіграють спеціалізовані центри дистанційного навчання при вищих навчальних закладах, саме: Сілезького університету м. Катовіце, Центрі безперервної освіти та навчання Швентокшиської Політехніки, Центрі нестационарної освіти Гданської політехніки, Польському віртуальному університеті, Віртуальному університеті Інституту професійної освіти і навчання м. Варшава, Центрі дистанційного навчання Варшавської політехніки, Центрі електронного навчання Гірничометалургійної академії [9]. Вивчення польського досвіду та використання його ідей в практиці розбудови дистанційної освіти в Україні буде значимим імпульсом для приведення вітчизняної освіти у відповідність до потреб цифрової ери.

Реалізація європейської стратегії інформатизації освіти вимагає цілого комплексу перетворень у вітчизняній освіті: формування і постійного вдосконалення сучасних цифрових компетентностей учнів/студентів, вчителів/викладачів, адміністративного персоналу на всіх рівнях освіти, включаючи професійну; розвитку бази відкритих освітніх ресурсів для безкоштовного використання; розробки законодавчого забезпечення визнання

кваліфікацій, що отримуються за допомогою інноваційних освітніх технологій (МООС та ін.); широкого запровадження дистанційної освіти для прискореного збагачення вітчизняної освіти в сучасне середовище відкритої освіти.

Література

1. European Commission/EACEA/Eurydice (2013). Education and Training in Europe 2020: Responses from the EU Member States. Eurydice Report. Brussels: Eurydice, 148 p.
2. Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes (2012). European Commission, Strasbourg, 17 p.
3. Opening up Education: Innovative teaching and learning for all through new technologies and Open Educational Resources (2013), Brussels, European Commission. Brussels, 13 p.
4. New priorities for European cooperation in education and training (2015), Brussels, European Commission, 114 p.
5. Report to the European Commission on New modes of learning and teaching in higher education (2014). Luxembourg: Publications Office of the European Union, 68 p.
6. Thomas L. G., Knezek D. G. (2008) Information, communications, and educational technology standards for students, teachers, and school leaders. *International Handbook of Information Technology in Primary and Secondary Education*. Vol. 20. P. 333–348
7. DigComp 2.0. The Digital Competence Framework 2.0. -- [Internet]. Available from: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competenceframework>
8. ICT Development Index 2017. World ranking. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/#idi2017rank-tab>
9. Dobromir Dziewulak (2012). Kształcenie na odległość w wybranych państwach europejskich / D. Dziewulak // *Analizy BAS (Biuro analiz sejmowych)* – Warszawa, № 18 (85). S. 1–11.

Кива В. Ю.

Дуба І. О.

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Готовність офіцерського корпусу до ефективного виконання завдань бойової та оперативної підготовки, виховання і навчання особового складу в мирний час, управління військами у воєнний час визначається професіоналізмом кожного офіцера, що ґрунтується на фундаментальній фаховоорієнтованій підготовці. Необхідно зазначити, що самостійне учіння та ініціативна навчальна діяльність в усі часи була обов'язковим, невід'ємним атрибутом професійної підготовки офіцерського складу. Уміння особисто планувати і самостійно підвищувати свою кваліфікацію та рівень своєї